

Förord

Två aktuella politiska ämnen behandlas i detta nummer av KEoP. Den första artikeln handlar om Sverigedemokraternas betydelse för koalitionsbildningen i svenska kommuner. Artikeln heter *Sverigedemokraterna i fullmäktige: påverkas koalitioner och politik i kommunerna?* och är skriven av Karl Loxbo vid Växjö universitet. Sverigedemokraterna (SD) är sedan valet 2006 representerat i 144 kommuner, och det är angeläget att ta reda på om denna utveckling tycks påverka stabiliteten i de koalitioner som bildas. Som KEoP:s läsare känner till sammansätts kommunstyrelserna (KS) inte av 'majoriteten' eller 'oppositionen', utan utformningen svarar mot en samlingsregering, det vill säga alla partier är representerade i KS. Endast i stora frågor som exempelvis vid den årliga budgetomröstningen får koalitionsgrupperingarna sin viktigaste betydelse. Mönstren för hur koalitionsmajoriteter bildas är mycket skiftande, även om en traditionell blockuppdelning är vanligast.

Ett litet parti som ingår i en majoritetskoalition kan antingen a) inte ha någon betydelse då koalitionen är i majoritet även utan det lilla partiet, b) komma att få en avgörande betydelse då det gäller att bestämma vilken koalition som ska få majoritet i kommunen, eller c) hamna i *oppositionskylan* då andra partier ser till att samverka om majoriteten. Loxbos hypotes är att SD:s närvaro bidrar till att öka blocköverskridande partisamarbeten. En andra hypotes är att minoritetsstyren är vanligare i situationer då SD har en verklig vågmästarroll, och den tredje hypotesen är att om SD har en reell vågmästarroll så ökar andelen förlorade voteringar för den regerande koalitionen. Loxbo visar att en potentiell vågmästarroll från SD snarast ökar sannolikheten för att en blocköverskridande koalition bildas, dock med viss reservation. Om SD är en potentiell vågmästarpartner, ökar sannolikheten för minoritetsstyre med 39 procent, jämfört med om partiet inte har denna roll. När SD sitter i en reell vågmästarposition, ökar dessutom möjligheten att regerande minoritetskoalitioner förlorar voteringar med cirka 18 procent. En viktig slutsats av detta är att en traditionell strävan efter traditionell blockpolitik på kommunal nivå kan öka SD:s inflytande. Om kommunpolitiken ska få fler stabila koalitioner krävs ökat samarbete över parti- och blockgränser.

Den andra artikeln är skriven av Signe Bock Segard vid Oslo institutt for statsvitenskap, och den behandlar *To e-demokratiprojekter: success og fiasko som baggrund for læring*. I artikeln jämförs två e-demokratiprojekt, ett i den danska kommunen Odder och ett i den norska kommunen Molde. Båda kommunerna hade samma övergripande mål för att implementera projekten: att främja lokal demokrati och att befrämja de demokratiska strukturerna genom användning av ny teknologi. I Molde motiverades projektet bland annat genom behovet att öka valdeltagandet, och tanken var att uppnå detta genom att etablera en oberoende e-arena utan

koppling till partierna. I Odder hade man endast en generell idé om att förstärka demokratin i allmänhet, genom att elektroniskt tillhandahålla mötesprotokoll, dagordningar och dylikt material. Projektet i Odder visade sig få det största genomslaget, medan det initialt mer ambitiösa projektet i Molde inte nådde sina mål. Vad kan vi lära oss av dessa två fall? Många e-demokratiprojekt analyseras utifrån en politisk och demokratisk analysram, vilket delvis också görs i denna artikel (en analys av konkurrens-, deltagande- och deliberativ demokrati). Men här görs dessutom en organisatorisk analys av projekten som pekar på betydelsen av relationen mellan kommunen och den it-entreprenör som tillhandahåller 'lösningen'. Molde kommun saknade en eldsjäl eller en koordinator, och relationen mellan kommunen och entreprenören präglades av dålig kommunikation kring form respektive innehåll. I Odder uppstod motsvarande kommunikationsproblem, men man förmodade att lösa dem genom *erfaringsbaseret läring*. Tekniska lösningar som inte fungerade – chat fungerade inte för en varierad politisk diskussion – då ändrade man och tillpassade en bättre fungerande teknisk tillämpning. Artikeln belyser på ett viktigt sätt att avgörandet av vad som bedöms som en lyckad eller misslyckad demokratisk modell kan bero av det sätt på vilket ny teknik implementeras. Artikeln utgör därmed ett viktigt tvärdisciplinärt bidrag som understryker betydelsen av korsbefruktnings av teorier inom statsvetenskap respektive organisationsteori.

Avslutningsvis redovisas tre bokanmälningar. Vid Förvaltningshögskolan i Göteborg disputerade Adiam Tedros (2008) på avhandlingen *Utanför storstaden. Konkurrerande framställningar av förorten i svensk storstadspolitik*. Katarina Eriksson disputerade vid Umeå universitet (2007) på avhandlingen *Spelar adressen någon roll? En studie av ormsådeseffekter på medborgares politiska deltagande*. Båda avhandlingarna behandlar platsens eller kontextens betydelse för politiskt deltagande. Tedros utgår från en diskursiv analys och visar hur integrationspolitik har avetnifierats samtidigt som platsen där invandrarna bor har hamnat i fokus. De bor *utanför*. Utanför den krets som definierar oss andra, politiskt och kulturellt. Eriksson startar sin analys i en ambition att pröva kontextens eller de socio-ekonomiska faktorernas relativa betydelse för demokratiskt deltagande. Resultaten visar att platsen inte alls bidrar till förklaringar varför olika människor deltar mer eller mindre i politiken. I stort sett hela förklaringskraften står att finna i socio-ekonomiska förklaringarna. Båda arbetena utgör mycket värdefulla bidrag från den statsvetenskapliga urbanforskningen. Den tredje bokanmälan utgörs av Örjan Högbergs företagsekonomiska avhandling från Institutionen för Ekonomisk och Industriell utveckling, Linköpings universitet (2007). I *Maktlösa makthavare – en studie om kommunalt chefskap* analyseras relationen mellan politik och förvaltning ur ett maktperspektiv. Utifrån bland annat dagboksanteckningar och intervjumaterial från 10 kommunchefer hävdar avhandlingsförfattaren att kommuncheferna *kan* påverka beslutsprocesser. Huruvida detta faktiskt görs kringskärs av subtila företeelser som förtroende och rolluppfattning, vilket författaren dock inte fördjupar sig i. Bokanmälan hade önskat en fördjupad diskussion om när eller i vilken utsträckning denna möjlighet faktiskt aktiverats.